

Projekt z dnia 24 maja 2019 r.

ROZPORZĄDZENIE

RADY MINISTRÓW

z dnia 2019 r.

w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych na lata 2019–2021.

Na podstawie art. 90u ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1457, 1560 i 1669 oraz z 2019 r. poz. 730 i 761) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i uczniom objętym Rządowym programem pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych na lata 2019–2021 ustanowionym uchwałą nr .../2019 Rady Ministrów z dnia 2019 r. w sprawie Rządowego programu pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych na lata 2019–2021;
- 2) formy i zakres pomocy;
- 3) tryb postępowania w sprawie udzielania pomocy.

§ 2. 1. Pomocy w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, zwanego dalej „zasiłkiem losowym”, udziela się dzieciom realizującym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne oraz uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do szkół wszystkich typów, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, jeżeli ich rodzinom został przyznany zasiłek celowy na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.¹⁾)

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1693, 2192, 2245, 2354 i 2529 oraz z 2019 r. poz. 271, 730 i 752.

w wysokości do 6000 zł w związku ze stratami poniesionymi odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021 w wyniku wystąpienia nawałnic lub innych zdarzeń atmosferycznych, w szczególności huraganów, deszczy nawałnych, gradobicia lub powodzi, zwanych dalej „żywiółem”.

2. Zasiłek losowy jest świadczeniem pieniężnym.

3. Wysokość zasiłku losowego dla jednego dziecka lub ucznia wynosi:

- 1) 500 zł w przypadku przyznania rodzinie dziecka lub ucznia zasiłku celowego, o którym mowa w ust. 1, w wysokości do 3000 zł;
- 2) 1000 zł w przypadku przyznania rodzinie dziecka lub ucznia zasiłku celowego, o którym mowa w ust. 1, w wysokości powyżej 3000 zł.

4. Zasiłek losowy jest przyznawany i wypłacany do dnia 31 grudnia odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021.

§ 3. 1. W przypadku przyznania zasiłku celowego, o którym mowa w § 2 ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) informuje rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60, 303, 577 i 730) albo pełnoletniego ucznia o możliwości przyznania zasiłku losowego.

2. Po wyrażeniu przez rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo przez pełnoletniego ucznia zgody na przyznanie zasiłku losowego wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza listę dzieci i uczniów uprawnionych do otrzymania tego zasiłku i przyznaje im ten zasiłek.

3. Lista, o której mowa w ust. 2, zawiera imię i nazwisko dziecka lub ucznia, adres jego zamieszkania, informację o wysokości przyznanego zasiłku celowego, o którym mowa w § 2 ust. 1, oraz o wysokości przyznanego zasiłku losowego.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) na podstawie listy, o której mowa w ust. 2, wypłaca rodzicom dziecka lub ucznia (prawnym opiekunom), rodzicom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, opiekunom faktycznym w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniemu uczniowi zasiłek losowy.

§ 4. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), na podstawie listy, o której mowa w § 3 ust. 2, sporządza informację o liczbie dzieci i uczniów uprawnionych do otrzymania zasiłku losowego oraz o kwocie środków finansowych potrzebnych na wypłatę zasiłków losowych i przekazuje ją wojewodzie.

2. Wojewoda, po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 1, sporządza informację o łącznej liczbie dzieci i uczniów uprawnionych do otrzymania zasiłku losowego oraz o łącznej kwocie środków finansowych, potrzebnych na wypłatę zasiłków losowych w województwie i przekazuje ją ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania nie później niż:

- 1) w roku 2019 – do dnia 25 września;
- 2) w roku 2020 – do dnia 25 września;
- 3) w roku 2021 – do dnia 24 września.

§ 5. 1. Pomocy w formie nieodpłatnego wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego, zwanego dalej „wyjazdem”, udziela się uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do szkół wszystkich typów, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, jeżeli ich rodzinom został przyznany zasiłek celowy na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w wysokości powyżej 3000 zł w związku ze stratami poniesionymi odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021 w wyniku wystąpienia żywiołu.

2. Jeżeli decyzja w sprawie przyznania zasiłku celowego, o którym mowa w ust. 1, nie została wydana przed zakwalifikowaniem ucznia do wyjazdu, pomocy w formie wyjazdu udziela się na podstawie oświadczenia o stratach poniesionych odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021 w wyniku wystąpienia żywiołu, złożonego przez rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo przez pełnoletniego ucznia.

3. Treść oświadczenia, o którym mowa w ust. 2, o:

- 1) wystąpieniu żywiołu w miejscu zamieszkania rodziny ucznia oraz
- 2) szacunkowym rozmiarze strat, uprawniającym do otrzymania zasiłku celowego, o którym mowa w ust. 1

– potwierdza wójt (burmistrz, prezydent miasta).

4. Pomoc w formie wyjazdu jest finansowana w wysokości do 1300 zł na jednego ucznia.

5. W czasie wyjazdu zapewnia się opiekę i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne odpowiednie do potrzeb uczniów.

6. Wyjazd jest organizowany niezwłocznie po wystąpieniu żywiołu i trwa 14 dni.

7. Wyjazdy są organizowane do dnia 31 grudnia odpowiednio w roku 2019, 2020 i 2021.

§ 6. 1. Pomocy w formie wyjazdu udziela się na wniosek rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia albo na wniosek innej osoby za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia.

2. Wniosek składa się do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ucznia, niezwłocznie po wystąpieniu żywiołu w danym roku, jednak nie później niż:

- 1) w roku 2019 – do dnia 25 września;
- 2) w roku 2020 – do dnia 25 września;
- 3) w roku 2021 – do dnia 24 września.

3. Wniosek zawiera:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania osoby, która składa wniosek;
- 2) imię i nazwisko ucznia, którego dotyczy wniosek;
- 3) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia – w przypadku gdy wniosek składa inna osoba za ich zgodą.

4. Do wniosku dołącza się kopię decyzji w sprawie przyznania zasiłku celowego, o którym mowa w § 5 ust. 1, albo oświadczenie, o którym mowa w § 5 ust. 2.

§ 7. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta):

- 1) weryfikuje wnioski, o których mowa w § 6 ust. 1, w zakresie spełniania kryteriów, o których mowa w § 5 ust. 1–3;
- 2) sporządza listę uczniów zakwalifikowanych do wyjazdu; lista zawiera imię i nazwisko ucznia oraz adres jego zamieszkania;
- 3) informuje:

- a) rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia,
 - b) w przypadku gdy wniosek, o których mowa w § 6 ust. 1, składa inna osoba za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia – także tę osobę
- o zakwalifikowaniu ucznia do wyjazdu oraz o obowiązku złożenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) karty kwalifikacyjnej uczestnika wyjazdu, o której mowa w ust. 2;
- 4) przekazuje wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania uczniów listę, o której mowa w pkt 2, wraz z kartami kwalifikacyjnymi uczestników wyjazdu, o których mowa w ust. 2.

2. Kartę kwalifikacyjną uczestnika wyjazdu składa się na formularzu według wzoru określonego w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz. U. poz. 452) z tym, że nie wypełnia się części I, III i IV tego formularza.

§ 8. 1. Wyjazd organizuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania uczniów zakwalifikowanych do wyjazdu.

2. Wojewoda zleca organizację wyjazdu organizacjom pozarządowym w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688) oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy na podstawie art. 11a lub art. 13 tej ustawy.

3. Wojewoda:

- 1) przekazuje organizatorowi wyjazdu listę uczniów zakwalifikowanych do wyjazdu wraz z kartami kwalifikacyjnymi uczestników wyjazdu, o których mowa w § 7 ust. 2;
- 2) informuje rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia o miejscu, terminie oraz organizatorze wyjazdu;
- 3) informuje kuratora oświaty właściwego ze względu na miejsce organizacji wyjazdu, za pośrednictwem kuratora oświaty właściwego ze względu na siedzibę wojewody

organizującego wyjazd, o organizacji wyjazdu, w tym o miejscu, terminie oraz organizatorze wyjazdu, nie później niż w dniu rozpoczęcia wyjazdu;

- 4) przyjmuje od organizatora wyjazdu po jego zakończeniu karty kwalifikacyjne uczestników wyjazdu, o których mowa w § 7 ust. 2, oraz przechowuje je w sposób zapewniający ich ochronę przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą oraz zapewniający ochronę danych osobowych w nich zawartych przed nieuprawnionym ujawnieniem, przez okres 12 miesięcy.

4. Organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, którym wojewoda zlecił organizację wyjazdu, są obowiązane do:

1) zapewnienia:

- a) realizacji programu wyjazdu dostosowanego do wieku, zainteresowań i potrzeb uczestników, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej i umiejętności, w tym wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, oraz realizacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych,
- b) zakwaterowania w obiektach o stałej infrastrukturze, spełniających wymogi dotyczące bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej i warunków higieniczno-sanitarnych, określone przepisami o ochronie przeciwpożarowej, ochronie środowiska i Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- c) wyżywienia obejmującego co najmniej pięć zbilansowanych posiłków dziennie, w stawce dziennej nie niższej niż 30 zł na jednego ucznia,
- d) transportu,
- e) kadry podczas wyjazdu, w szczególności:
 - kierownika spełniającego warunki, o których mowa w art. 92p ust. 1 i 3–5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
 - wychowawcy spełniającego warunki, o których mowa w art. 92p ust. 2, 3 i 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
 - psychologa lub terapeuty,
 - osoby prowadzącej zajęcia dydaktyczno-wychowawcze,
- f) w uzasadnionych przypadkach – zakupu lub uzupełnienia podstawowego wyposażenia osobistego ucznia lub elementów wyposażenia szkolnego ucznia;

2) przekazania wojewodzie informacji dotyczących:

- a) organizacji wyjazdu, w tym:
 - terminu wyjazdu i liczby uczestników wyjazdu,

- kadry zatrudnionej podczas wyjazdu, o której mowa w pkt 1 lit. e; informacje obejmują imię i nazwisko, funkcję oraz posiadane kwalifikacje,
 - programu wyjazdu,
 - rodzaju zakwaterowania i miejsca wyjazdu,
- b) zmian w organizacji wyjazdu w zakresie, o którym mowa w lit. a;
- 3) udostępnienia rodzicom ucznia (prawnym opiekunom), rodzicom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, opiekunom faktycznym w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniemu uczniowi karty kwalifikacyjnej uczestnika wyjazdu, o której mowa w § 7 ust. 2, uzupełnionej o informacje określone w częściach V i VI formularza, o którym mowa w § 7 ust. 2;
- 4) złożenia sprawozdania z realizacji wyjazdu, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 19 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego o i wolontariacie;
- 5) przekazania wojewodzie kart kwalifikacyjnych uczestników wyjazdu, o których mowa w § 7 ust. 2, w terminie złożenia sprawozdania, o którym mowa w pkt 4.

§ 9. Wojewoda, na podstawie listy, o której mowa w § 7 ust. 1 pkt 2, sporządza informację o łącznej liczbie uczniów zakwalifikowanych do wyjazdów oraz o łącznej kwocie środków finansowych potrzebnych na organizację wyjazdów i przekazuje ją ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania.

§ 10. 1. Pomocy w formie nieodpłatnych zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych, zwanych dalej „zajęciami”, udziela się:

- 1) dzieciom realizującym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 roczne przygotowanie przedszkolne,
- 2) uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do klas I–III szkoły podstawowej oraz klas I–III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia,
- 3) uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do szkół wszystkich typów, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 127 ust. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo

oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.²⁾), albo orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 312 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, 949 i 2203 oraz z 2018 r. poz. 2245)

– jeżeli ich rodzinom został przyznany zasiłek celowy na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w wysokości powyżej 3000 zł w związku ze stratami poniesionymi odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021 w wyniku wystąpienia żywiołu.

2. Pomoc w formie zajęć jest finansowana w wysokości 500 zł na jedno dziecko lub jednego ucznia uczestniczących w tych zajęciach oraz dodatkowo w wysokości iloczynu liczby dzieci lub uczniów uczestniczących w tych zajęciach podzielonej przez 5 zaokrąglonej w górę do pełnych jednostki i kwoty 1000 zł.

3. W czasie zajęć zapewnia się opiekę i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne odpowiednie do potrzeb dzieci lub uczniów.

4. Zajęcia są organizowane na obszarze gminy możliwie najbliżej miejsca zamieszkania dzieci lub uczniów do dnia 31 grudnia odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021.

§ 11. 1. Organizator zajęć:

- 1) przygotowuje i realizuje program zajęć, który zawiera:
 - a) czas trwania i miejsce organizacji zajęć,
 - b) plan zajęć terapeutyczno-edukacyjnych,
 - c) opis i wymiar zajęć opiekuńczych;
- 2) zapewnia kadrę podczas zajęć, w szczególności wychowawcę, pedagoga i psychologa lub terapeutę;
- 3) zapewnia dzieciom i uczniom co najmniej jeden zbilansowany posiłek dziennie;
- 4) zapewnia dzieciom i uczniom transport.

2. W ramach zajęć dziecko lub uczeń uczestniczy:

- 1) w co najmniej 20 godzinach zajęć terapeutyczno-edukacyjnych, jeżeli zajęcia te są organizowane w grupach liczących nie więcej niż 5 osób;
- 2) w co najmniej 40 godzinach zajęć terapeutyczno-edukacyjnych, jeżeli zajęcia te są organizowane w grupach liczących więcej niż 5 osób;
- 3) w zajęciach opiekuńczych w wymiarze niezbędnym do realizacji programu.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1000, 1290, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 534, 730 i 761.

§ 12. 1. Pomocy w formie zajęć udziela się na wniosek rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia albo na wniosek innej osoby za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia.

2. Wniosek składa się do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka lub ucznia, niezwłocznie po wystąpieniu żywiołu w danym roku, jednak nie później niż:

- 1) w roku 2019 – do dnia 25 września;
- 2) w roku 2020 – do dnia 25 września;
- 3) w roku 2021 – do dnia 24 września.

3. Wniosek zawiera:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania osoby, która składa wniosek;
- 2) imię i nazwisko dziecka lub ucznia, którego dotyczy wniosek;
- 3) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia – w przypadku gdy wniosek składa inna osoba za ich zgodą;
- 4) informację o spełnianiu kryteriów, o których mowa w § 10 ust. 1 odpowiednio pkt 1, 2 lub 3.

4. Do wniosku dołącza się kopię decyzji w sprawie przyznania zasiłku celowego, o którym mowa w § 10 ust. 1.

§ 13. Wójt (burmistrz, prezydent miasta):

- 1) weryfikuje wnioski, o których mowa w § 12 ust. 1, w zakresie spełniania kryteriów, o których mowa w § 10 ust. 1;
- 2) sporządza listę dzieci i uczniów zakwalifikowanych do zajęć; lista zawiera imię i nazwisko dziecka lub ucznia oraz adres jego zamieszkania;
- 3) informuje:

- a) rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia,
 - b) w przypadku gdy wniosek, o którym mowa w § 12 ust. 1, składa inna osoba za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci albo pełnoletniego ucznia, także tę osobę
 - o zakwalifikowaniu dziecka lub ucznia do zajęć oraz miejscu i terminie organizacji zajęć;
- 4) na podstawie listy, o której mowa w pkt 2, sporządza informację o liczbie dzieci i uczniów zakwalifikowanych do zajęć i przekazuje ją wojewodzie.

§ 14. 1. Zajęcia organizuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zlecić organizację zajęć organizacjom pozarządowym w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy na podstawie art. 11a lub art. 13 tej ustawy.

3. Organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) zlecił organizację zajęć, są obowiązane do:

- 1) przekazania wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) informacji:
 - a) dotyczących organizacji zajęć, w tym:
 - czasu trwania zajęć i liczby uczestników zajęć,
 - kadry zatrudnionej podczas zajęć, w szczególności wychowawcy, pedagoga i psychologa lub terapeuty; informacje obejmują imię i nazwisko, funkcję oraz posiadane kwalifikacje,
 - programu zajęć,
 - miejsca organizacji zajęć,
 - b) zmian w organizacji zajęć w zakresie, o którym mowa w lit. a;
- 2) złożenia sprawozdania z realizacji zajęć, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 19 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

§ 15. Wojewoda, na podstawie informacji, o której mowa w § 13 pkt 4, sporządza informację o liczbie dzieci lub uczniów zakwalifikowanych do zajęć i kwocie środków finansowych potrzebnych na organizację zajęć w poszczególnych gminach i przekazuje ją ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania.

§ 16. 1. Pomoc w formie zasiłku losowego i w formie wyjazdu może być udzielana łącznie.

2. Pomoc w formie zasiłku losowego i w formie zajęć może być udzielana łącznie.

3. Pomoc w formie wyjazdu i w formie zajęć nie może być udzielana łącznie.

4. Pomoc w formie zasiłku losowego, w formie wyjazdu i w formie zajęć jest udzielana jednorazowo.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym
Andrzej Barański
Zastępca Dyrektora
/ – podpisany cyfrowo/

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych w latach 2019-2021 stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 90u ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.). Celem przedmiotowego rozporządzenia jest określenie szczegółowych warunków, form i zakresu pomocy oraz trybu postępowania w sprawie udzielenia pomocy, co umożliwi wypłatę jednorazowych świadczeń pieniężnych w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne dla dzieci i uczniów oraz organizację wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych dla uczniów albo zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych dla dzieci i uczniów, pochodzących z rodzin, które poniosły straty w wyniku wystąpienia nawałnic lub innych zdarzeń atmosferycznych, w szczególności huraganów, deszczy nawaalnych, gradobicia lub powodzi, zwanych dalej „żywiółem”.

Beneficjentami pomocy finansowej w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne udzielanej zgodnie z projektowanym rozporządzeniem będą dzieci realizujące w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne oraz uczniowie uczęszczający w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do szkół wszystkich typów, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych (§ 2 ust. 1 rozporządzenia), jeżeli ich rodziny poniosły odpowiednio w roku 2019, 2020 i 2021 straty w wyniku wystąpienia żywiołu, które stanowiły podstawę do przyznania zasiłku celowego z pomocy społecznej w wysokości do 6000 zł na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.).

Rozporządzenie przewiduje możliwość udzielania pomocy dzieciom i uczniom umieszczonym w formach rodzinnej pieczy zastępczej, tj. w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Biorąc pod uwagę możliwość dotknięcia skutkami żywiołu również rodziców zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka (których funkcja opiekuńcza wobec dzieci i uczniów nie jest w pełni finansowana ze środków budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego), konieczne staje się zapewnienie również tym osobom wsparcia ze strony państwa. Wystąpienie zdarzeń losowych mających wpływ na sytuację finansową i funkcjonowanie rodziny może jednocześnie warunkować jakość

sprawowanej opieki poprzez ograniczenia w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych, społecznych, emocjonalnych i rozwojowych dziecka lub ucznia.

W przypadku dzieci i uczniów umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej (placówki i ośrodki) wszystkie potrzeby, również w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych, w tym żywienia, muszą być pokrywane z budżetu państwa. Zatem w tym przypadku nie jest uzasadnione, aby budżet państwa dwukrotnie finansował działania o tym samym charakterze. Ponadto, ze względu na ujęcie w katalogu osób mogących ubiegać się o pomoc dla dzieci na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państw w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.) oraz o pomoc dla uczniów na podstawie rządowego programu „Dobry start” ustanowionego uchwałą nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” (M. P. poz. 514) i wykonywanego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. poz. 1061), opiekunów faktycznych (tj. osób faktycznie opiekujących się dzieckiem – jeżeli wystąpiły z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka) dopuszczono również tę grupę osób do grona uprawnionych o ubieganie się o udzielenie pomocy.

Pomoc finansowa dla dzieci i uczniów będzie udzielana w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne. Zasiłek losowy będzie jednorazowym świadczeniem pieniężnym dla dzieci i uczniów, udzielanym odpowiednio w roku 2019, 2020 i 2021 w wysokości 500 zł albo 1000 zł (§ 2 ust. 3 rozporządzenia). W § 3 rozporządzenia reguluje się tryb postępowania w sprawie udzielenia pomocy w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) informuje rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia o możliwości przyznania zasiłku losowego i po wyrażeniu przez ww. osoby zgody na przyznanie tego zasiłku sporządza listę dzieci i uczniów uprawnionych do otrzymania zasiłku losowego. Następnie na jej podstawie wypłaca rodzicom dziecka lub ucznia (prawnym opiekunom), rodzicom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, opiekunom faktycznym albo pełnoletniemu uczniowi zasiłek losowy.

Drugą formę pomocy stanowią wyjazdy terapeutyczno-edukacyjne dla uczniów, mające charakter pomocy interwencyjnej, świadczone jednorazowo na wniosek rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia albo na wniosek innej osoby za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia (§ 5 i 6 rozporządzenia).

Wnioski mogą być składane w postaci papierowej jak również być przekazywane w postaci elektronicznej za pomocą elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP) na elektroniczną skrzynkę podawczą właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Wysokość przyznanego zasiłku celowego w wysokości powyżej 3000 zł, jako podstawa przyznania pomocy w formie wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego, zapewnia kwalifikację do wyjazdu uczniom z rodzin, u których stwierdzono znaczące straty w wyniku wystąpienia żywiołu. W przypadku niewydania decyzji w sprawie przyznania zasiłku celowego przed zakwalifikowaniem ucznia do wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego przewiduje się możliwość złożenia oświadczenia o poniesionych stratach, które po potwierdzeniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) będzie stanowić podstawę do udzielenia wsparcia ze środków budżetu państwa w formie wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie), rodzice zastępczy, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunowie faktyczni albo pełnoletni uczeń składają oświadczenie o stratach poniesionych odpowiednio w roku 2019, 2020 i 2021 w wyniku wystąpienia żywiołu, które podlega potwierdzeniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Pomoc dla uczniów w formie wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego będzie finansowana z budżetu państwa w wysokości do 1300 zł na jednego ucznia (§ 5 ust. 4 rozporządzenia).

Zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego z udziałem psychologa lub terapeuty podczas wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego dla uczniów, którzy w związku z przeżytym przeżyciem emocjonalnym i doznany stresem są narażeni na pojawienie się zaburzeń emocjonalnych, powinno nastąpić jak najszybciej od momentu wystąpienia żywiołu. Interwencja psychologiczna i pedagogiczna po doznanych negatywnych przeżyciach jest niezbędna. W celu przeciwdziałania ich negatywnym skutkom psychologicznym należy stworzyć warunki do wyrównania szans edukacyjnych uczniów. Warunki te będą zapewnione przez zorganizowanie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych niezwłocznie po wystąpieniu żywiołu, do końca grudnia odpowiednio w roku 2019, 2020 lub 2021.

W § 6–9 rozporządzenia reguluje się tryb postępowania w sprawie udzielenia pomocy w formie wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego. Listę uczniów zakwalifikowanych do wyjazdu, na podstawie zweryfikowanych wniosków złożonych przez rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia albo inną osobę za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, opiekunów

faktycznych albo pełnoletniego ucznia, sporządza wójt (burmistrz, prezydent miasta). Jednocześnie informuje on wnioskodawców o zakwalifikowaniu ucznia do wyjazdu i obowiązku złożenia karty kwalifikacyjnej uczestnika wyjazdu. Następnie przekazuje wojewodzie listę uczniów zakwalifikowanych do wyjazdu wraz z kartami kwalifikacyjnymi uczestników wyjazdu (§ 7 rozporządzenia). Wyjazdy dla uczniów organizuje wojewoda (§ 8 rozporządzenia), zlecając to zadanie organizacjom pozarządowym w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.) oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy.

Trzecią formą pomocy, stanowiącą alternatywne rozwiązanie wobec wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych, są zajęcia opiekuńcze i zajęcia terapeutyczno-edukacyjne dla dzieci realizujących w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne, dla uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do klas I–III szkoły podstawowej lub klas I–III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia, a także uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 do szkół wszystkich typów, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (§ 10 ust. 1 rozporządzenia). W celu zoptymalizowania środków niezbędnych na realizację pomocy w formie zajęć przewidziano, że gmina otrzyma na każde dziecko lub ucznia dotację w wysokości 500 zł. Dodatkowo, zostaną przekazane środki w wysokości 1000 zł na każdą grupę 5 dzieci lub uczniów uczestniczących w tych zajęciach. W przypadku mniejszej liczby dzieci lub uczniów lub też kolejnej grupy uczestników obejmującej mniej niż 5 dzieci lub uczniów, również zostanie przekazane 1 000 zł. Przykładowo, w przypadku 3 dzieci objętych wsparciem, przekazana zostanie kwota: 3 x 500 zł + 1000 zł, tj. łącznie 2500 zł. W przypadku grupy 15 uczestników: 15 x 500 zł + 3 x 1000 zł, tj. łącznie 10 500 zł.

Zajęcia są organizowane na wniosek rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia albo na wniosek innej osoby za zgodą rodziców dziecka lub ucznia (prawnych opiekunów), rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka, opiekunów faktycznych albo pełnoletniego ucznia, na obszarze gminy, w której mieszkają dzieci i uczniowie dotknięci skutkami wystąpienia żywiołu (§ 12 rozporządzenia). Wnioski mogą być składane w postaci papierowej jak również być przekazywane w postaci

elektronicznej za pomocą elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP) na elektroniczną skrzynkę podawczą właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Ze względu na fakt, że zajęcia opiekuńcze i zajęcia terapeutyczno-edukacyjne mają być organizowane na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka lub ucznia (możliwe najbliższe miejsca zamieszkania dziecka lub ucznia), w rozporządzeniu nie wprowadza się (jak ma to miejsce w przypadku wyjazdów edukacyjno-terapeutycznych) możliwości złożenia oświadczenia o stratach poniesionych w wyniku wystąpienia żywiołu. Podstawą do udzielenia pomocy w formie zajęć jest posiadanie decyzji o przyznaniu zasiłku celowego w wysokości powyżej 3 000 zł. Mimo pilnej potrzeby udzielenia wsparcia, w tym psychologiczno-pedagogicznego, nakłada się na beneficjenta pomocy konieczność udokumentowania strat w postaci przedstawienia decyzji w sprawie przyznania zasiłku celowego w wysokości powyżej 3 000 zł, ponieważ wójt (burmistrz, prezydent miasta) i organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy (którym wójt, burmistrz, prezydent miasta może zlecić organizację zajęć) mogą organizować te zajęcia w dowolnym terminie do dnia 31 grudnia w roku wystąpienia żywiołu tj. w roku 2019, 2020 i 2021.

W § 12–14 rozporządzenia reguluje się tryb postępowania w sprawie udzielania pomocy w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych, organizowanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka lub ucznia. W § 12 rozporządzenia przewiduje się, że pomoc w formie zajęć będzie udzielana na wniosek zainteresowanych osób (wskazuje on także zakres niezbędnych informacji, które powinien zawierać wniosek będący podstawą udzielenia wsparcia). Przepisy § 13 i 14 rozporządzenia określają obowiązki nałożone na wójta (burmistrza, prezydenta miasta), których realizacja służy prawidłowemu zorganizowaniu zajęć dla dzieci i uczniów. Jednocześnie w rozporządzeniu umożliwiono zlecenie organizacji zajęć organizacjom pozarządowym w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, określając zakres obowiązków (§ 14 ust. 3 rozporządzenia), które muszą spełnić w trakcie realizacji tego zadania. Niezależnie od tego, czy organizatorem zajęć będzie wójt (burmistrz, prezydent miasta), czy też ww. organizacja pozarządowa lub podmiot, zajęcia muszą być zorganizowane w sposób uregulowany w rozporządzeniu, tak aby były one prowadzone w sposób zapewniający właściwą realizację programu

tych zajęć, w tym oddziaływań terapeutyczno-edukacyjnych, a środki budżetu państwa zostały wydatkowane w sposób efektywny (§ 11 rozporządzenia).

W § 4 ust. 2, § 9 i § 15 wskazuje się na obowiązek wojewody przekazywania określonych danych do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, które stanowią podstawę do uruchomienia środków z rezerwy celowej budżetu państwa na wsparcie udzielane dzieciom i uczniom w ramach poszczególnych form pomocy uregulowanych w rozporządzeniu.

W ramach wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych przewiduje się zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Jest to pomoc świadczona przez różnych specjalistów (takich jak pedagog, psycholog lub terapeuta), która umożliwia pomoc w rozwiązaniu różnych problemów, jakie powstają w wyniku wystąpienia żywiołu. Celem wsparcia psychologiczno-pedagogicznego jest m.in. udzielenie wsparcia emocjonalnego (empatia, zrozumienie i akceptacja przeżywanych uczuć), uzmysłowienie przeżytej sytuacji oraz porównanie jej z innymi zdarzeniami, rozpoznanie indywidualnej sytuacji psychologicznej, pedagogicznej oraz życiowej dziecka lub ucznia, a także ustalenie możliwości i ograniczeń w jego funkcjonowaniu wraz z przygotowaniem i realizacją działań interwencyjnych, naprawczych, terapeutycznych i profilaktycznych. Oddziaływania te mają pomóc w przełamaniu i zmniejszeniu negatywnych skutków żywiołu mogących wystąpić w psychice dziecka lub ucznia, a także pomóc w wyrównywaniu ewentualnych zaległości w realizacji programu nauczania dzieci i uczniów związanych m.in. z absencją w szkole, brakiem podręczników, brakiem dostępu do miejsca, w którym można się uczyć. Wsparcie tego typu mogą zapewnić specjaliści zatrudnieni przez organizatorów wyjazdów lub zajęć, zgodnie z przyjętym do realizacji programem wyjazdu lub zajęć.

Organizacja wyjazdów i zajęć, a także wypłata zasiłków może odbywać się do 31 grudnia w roku wystąpienia żywiołu, tj. odpowiednio w roku 2019, 2020 i 2021, tak aby ostateczne rozliczenie i ewentualny zwrot otrzymanej dotacji mogły nastąpić do 31 stycznia następnego roku, zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869).

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Proponowany termin wejścia w życie rozporządzenia jest związany z koniecznością udzielenia pomocy w roku 2019, w trybie pilnym, tak aby dotarła ona do beneficjentów zaraz po wystąpieniu negatywnego zdarzenia atmosferycznego, a w rezultacie dawała

poszkodowanym poczucie elementarnej stabilizacji ekonomicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dzieciom i uczniom odpowiedniego wyposażenia edukacyjnego.

Przyjęcie trzyletniej formuły programu umożliwi organizację pomocy dzieciom i uczniom od stycznia do końca września każdego roku realizacji programu, a nie tak jak dotychczas nie dłużej niż przez trzy miesiące (lipiec-wrzesień) w okresie letnim. Wprowadzenie trzyletniego programu zagwarantuje możliwość szybkiej reakcji państwa natychmiast po wystąpieniu szkód i zminimalizuje u dzieci i uczniów negatywne skutki i przeżycia spowodowane wystąpieniem żywiołu.

W związku z powyższym natychmiastowe wejście w życie rozporządzenia jest uzasadnione ważnym interesem państwa, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U. z 2002 poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sektor mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.